

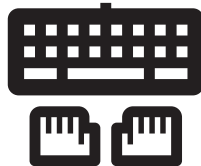
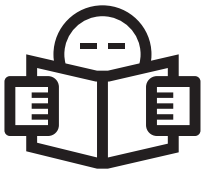

DigLin+ Junior

Samen werken in de klas

Lezen 2, 3 en 4

Ineke van de Craats & Jan Deutekom

Boom

Inhoud

Voorwoord	7
Lezen 2	13
Lezen 2 - Hoe gaat het? - Voorbeeld	14
Lezen 2 - Hoe gaat het?	15
Ontbijt is klaar	16
Het café van mijn vader	19
Feest op school	22
Ben moet naar school	24
De week van Ling	26
Een mooi eiland	29
Tom is ziek	32
Hoe is jouw gezin?	34
Fadi houdt van voetbal	35
Lekker eten	36
Carlos gaat op vakantie	39
Amanta wil juf worden	42
De tuin van mijn oma	45
Nour viert Koningsdag	48
De lente	50
Wat een weer	52
Artem fietst door de regen	55
Twee moppen over dieren	57
Nog een boek voor Mia	60
Weerwolven	63
Een nieuw huis	65
Kristie gaat naar het strand	67
Pech	69
Nonna maakt pizza	70
Ik verveel me	72
Pasen	74
Lezen 3	75
Lezen 3 - Hoe gaat het? - Voorbeeld	76
Lezen 3 - Hoe gaat het?	77
Gelukkig nieuwjaar!	78
De wasmand	81
Kort haar	84
In het gips	87
Verhuizen	89
Freek is te laat	92

De beugel	94
Kim zoekt werk	96
Een drukke familie	99
Zo vrij als een vogel	101
Op kamp	103
Zwemdiploma	105
De kat slaapt	108
De kippen van Bea	110
Sara maakt een tosti	113
Gitaarles	115
De spreekbeurt	118
Logeren	120
Yonas	122
De Nederlandse taal	124
Havva heeft een winkel	127
4 en 5 mei	130

Lezen 4

135

Lezen 4 - Hoe gaat het? - Voorbeeld	136
Lezen 4 - Hoe gaat het?	137
De spreekbeurt van Mo	138
Mijn moeder is buschauffeur	141
Timmerman	144
Storing	147
Naar de bibliotheek	150
Verkeersexamen	153
Nesrin leert schaatsen	156
Gi-ga-groen	159
Vleeseters en langnekken	162
De dames van de schoonmaak	165
Jarno is strandwacht	168
Ons koor	171
Breakdance	174
Niet bang meer	177
Vrije tijd	180
Met de kajak eropuit	183
Het pretpark	186
Kringloopwinkel	189
Aika, de zieke zeehond	192
De grootste dieren op aarde	195
Schoenen met een neus	198

DigLin+ is een digitale leeromgeving om Nederlands te leren, van alfabetisering tot B1. Het primaire doel is om anderstaligen vertrouwd te maken met het Latijnse schrift en met de elementaire basis van het Nederlands. De focus ligt op het leren lezen. Het onlinemateriaal is de kern van dit leerplatform. Daarnaast was er behoefte aan leerstof op papier voor in de klas, en aan suggesties voor het gebruik van dit online materiaal gericht op de andere taalvaardigheden. Om die reden hebben wij een boek samengesteld van de teksten die online worden aangeboden, aangevuld met vragen en tips voor gebruik in de klas. Met deze hulp door de stof navigerend krijgen docent en leerlingen een beeld van wat er nog meer geboden wordt naast lezen en spellen. Wij hopen daarmee de gebruiker te stimuleren zelfstandig op zoek te gaan naar wat hij nodig heeft.

DigLin+ Samen werken in de klas. Lezen 2, 3 en 4 is gericht op volwassenen, maar bleek steeds meer ook gebruikt te worden door anderstalige kinderen die als neveninstromer de bovenbouw van het basisonderwijs of een Internationale Schakelklas (ISK) in het voortgezet onderwijs binnenkomen, grofweg gezegd kinderen tussen 8 en 15 jaar die weinig of geen onderwijs hebben gehad en/of het Latijnse schrift onvoldoende beheersen. Om die reden hebben wij een aangepaste Junior-versie gemaakt: *DigLin+ Junior*. De aanpassing betreft de manier waarop de evaluatie plaatsvindt: deze is korter gehouden dan bij volwassenen. Ook zijn de leesteksten vervangen door teksten die bij een jongere leeftijdscategorie passen. Het doel van *DigLin+ Junior* is meerledig. Het is vooral bedoeld voor gebruik in de klas. Activiteiten die voorbereid zijn op de computer, tablet of telefoon kunnen in de klas opnieuw de revue passeren. Wij denken dat het goed zou zijn leerlingen de helft van de lestijd digitaal te laten werken met *DigLin+ Junior*. Het programma geeft immers effectieve en onmiddellijke feedback en de leerstof wordt eerder als een spel dan als leerstof ervaren, mits het te bereiken doel hen duidelijk is. Bovendien is het op die manier mogelijk het leertempo te versnellen en leerstof te herhalen tot een goed niveau is bereikt. Het opent voor leerlingen die later instromen mogelijkheden om zich individueel de klanktekenkoppeling van het Nederlands eigen te maken en maakt ook bij het lezen differentiatie aanzienlijk eenvoudiger.

DigLin+ Junior - Samen werken in de klas bestaat uit twee delen. Het eerste deel *ABC en Lezen 1* legt de basis voor het leren lezen met 16 lijsten die aandacht besteden aan de klanken van het Nederlands en de daarmee verbonden letters. *Lezen 1* heeft 29 zeer korte teksten om te oefenen met nieuw verworven letters en klanken. In het tweede deel dat nu voor je ligt, *Samen werken in de klas - Lezen 2, 3 en 4*, worden leesteksten gepresenteerd. Ze gaan over dagelijkse dingen in het leven van kinderen tussen de 8 en 15 jaar. Ze zijn steeds iets langer en gaan van hele concrete, gewone onderwerpen naar meer abstracte. Het gaat over de schoonheid van een spijkerbroek met een gat erin tot het durven stellen van een vraag in de klas (*Lezen 1*). Ook komen we een weerwolf tegen en Artem die kletsnat

regent (*Lezen 2*). In *Lezen 3* valt Shadi in slaap op oudjaarsavond, Sisi knipt eigenhandig haar lange haar af en Hamza is zenuwachtig voor zijn eerste gitaarles. In *Lezen 4* komen enkele beroepen ter sprake, Remco volgt wat de elektricien doet, Nesrin staat voor het eerst op bevroren water, Bart en Boris lezen over dinosaurussen en Jarno is vrijwilliger bij de kustwacht. Jeffrey en Hassan tenslotte zitten op breakdance. Bij elkaar 70 gevarieerde teksten over de wereld waarin deze kinderen terecht zijn gekomen.

Online vooraf aan offline

De onlinebronnen (oefeningen, opgaven) behorend bij een bepaalde tekst moeten enige keren doorgewerkt worden totdat de tekst globaal begrepen wordt. Dan pas dient de stap naar het tekstboek gemaakt te worden. In de praktijk is gebleken dat het voorbereiden van de tekst en het beantwoorden van vragen in een klein groepje van 2 à 3 leerlingen heel stimulerend werkt. Samen begrijp je meer dan alleen. Samen kan ook gewerkt worden aan de formulering van een structureel goed antwoord. Geef zo'n groepje bijvoorbeeld een klein whiteboard waarop ze kunnen schrijven en wissen totdat het groepje het eens is over het antwoord. Lezen is dan het startpunt, maar het eindpunt van de tekstbehandeling is spreken en schrijven.

Het kiezen van een tekst

Het is belangrijk dat er door de leerling zelf een tekst gekozen wordt. Dat lijkt misschien vreemd, maar leer hen te kiezen, desnoods kiezen uit twee mogelijkheden. De leerling leert dan niet alleen zijn eigen taalniveau en dat van de tekst in te schatten, maar ook zijn interesse voor het onderwerp. Bovendien verbindt hij zich hiermee aan het materiaal en dat komt de motivatie ten goede. De praktijk heeft uitgewezen dat leerlingen een hoge moeilijkheidsgraad graag voor lief nemen als ze iets te weten kunnen komen over wat hen boeit of nieuw voor hen is, bijvoorbeeld over prehistorische dieren, of over breakdance. Ze voelen zich ook meer verantwoordelijk om die taak tot een goed einde te brengen. Daarom zitten er op elk niveau een paar (te) moeilijke teksten. Het lezen en begrijpen daarvan wordt mogelijk dankzij de gesproken onlineversie die als een geheel, maar ook woord voor woord afgespeeld kan worden. Bovendien kan van moeilijke woorden de betekenis, een synoniem of een antoniem opgeroepen worden door eenvoudig met de muis over het woord te bewegen. Zo kan ieder woord altijd gelezen worden – namelijk door het systeem – ook als de leerling er alleen niet uitkomt. Het niveau van technisch lezen kan dan geen beletsel zijn om de zin te begrijpen en zo nieuwe kennis op te doen. Dat maakt het mogelijk om cognitief moeilijkere, interessante teksten al op een relatief laag niveau te presenteren. Om het probleemwoord toch zelfstandig te kunnen gaan lezen is het een beproefde strategie dat woord en daarna de zin (half) hardop te herhalen. Ook de onlinebronnen waar twee delen van een zin bijeengebracht moeten worden, spelen een belangrijke rol bij het leren voorspellen van de zinsbetekenis.

Tips

De tips zijn heel gevarieerd. Het zijn soms strategische tips over hoe je het leren kunt aanpakken, zoals een woordenschrift aanleggen of woorden selecteren die voor een leerling van belang zijn vanwege persoonlijke interesse. Het kunnen ook tips zijn om terug te kijken, het online gedeelte te benutten of een video te bekijken.

Vlot en vloeiend (tempo lezen)

Het doel van de leesteksten is de tekst hardop en vlot voor te kunnen lezen en globaal te begrijpen, dat wil zeggen eenvoudige vragen over de tekst te kunnen beantwoorden. Onder vlot lezen wordt verstaan dat het lezen vrijwel foutloos en in tempo gaat, zelfs in het begin van het leerproces. Zolang klanktekenkoppeling, analyse en synthese nog te veel tijd vragen is er in het werkgeheugen geen ruimte over om betekenis te geven aan de hele zin en aan de betekenis van de zin in het geheel van de tekst. Door herhaald lezen wordt een woord sneller herkend en komt er ruimte vrij voor verbanden met andere delen van de zin. Automatisering van de leeshandeling en snelle woordherkenning zijn cruciaal voor latere leesprestaties. Het is nuttig leerlingen daar vroeg van te doordringen en vroeg mee te laten oefenen. In *DigLin+* gebeurt dat door de leerling mee te nemen in een steeds verder opgevoerd leestempo, aangegeven door de cursor (zie *Tempo lezen*). De leerling kan zelf het tempo instellen waarin de cursor woord voor woord door de tekst gaat. Is dat tempo te hoog, dan zet hij de schuif een beetje terug, maar er wordt van hem verwacht dat hij uiteindelijk de leessnelheid van 120 tot 130 woorden per minuut bereikt. Een moedertaalspreker van het Nederlands heeft bij voorlezen een gemiddeld spreektempo van 130 woorden per minuut (www.debatix.com). Een geoefend lezer die stilleest, kan dat aanmerkelijk sneller. Om dat te bereiken zal een tekst beluisterd en diverse keren gelezen moeten worden. Iedere tekst is daarom voorzien van een aantal oefeningen. Welke oefeningen dat zijn verschilt per tekst en hangt af van de keuze van de leerling. De leerling moet daarom zelf op het evaluatieformulier invullen welke tekst hij heeft gelezen en welke oefeningen hij heeft gedaan. De leerling wordt dan ook gevraagd bij iedere tekst zijn leestempo (aantal woorden per minuut) te noteren. Denk niet dat een leerling dit vervelend vindt, in tegendeel: hij ziet verbetering en wil zichzelf overtreffen. De ervaring met *DigLin+* heeft inmiddels al geleerd dat de meeste leerlingen floreren bij een hoog gesteld einddoel.

De rol van de docent

De rol van de docent is om het leerproces op gang te brengen en de motivatie gaande te houden. Dat is niet door middel van expliciete talige uitleg want dat is een brug te ver voor leerlingen die nog vrijwel geen Nederlands verstaan. *DigLin* (de digitale docent) heeft die rol overgenomen door het systematisch inschakelen van beeld en geluid. Nadat een leerling de leeromgeving heeft verkend, komen docent en leerling overeen op welk punt dit eerste resultaat verbeterd kan worden. Samen leggen ze vast of het met minder fouten kan en of het sneller kan. Lezen en spreken zijn immers processen waarbij snelle beschikbaarheid van woorden en structuren een cruciale rol spelen. Het is de docent die ervoor zorgt dat er

automatisering kan ontstaan door veel herhalen en veel oefenen.

Eén keer oefenen is nooit voldoende, tenzij die oefening onder het niveau van de leerling ligt. De leerling moet oefenen wat nog niet beheerst wordt. Laat een leerling dus niet te snel doorgaan naar een volgend onderdeel, maar houd de uitdaging levend.

Hoe gaat het?

De evaluatie (zie p. 14) bestaat uit twee delen, twee manieren van kijken naar het resultaat:

1. wat een leerling gedaan heeft (**Wat heb ik gedaan?**).
2. wat een leerling zegt te kunnen, dan wel wat hij geleerd heeft (**Wat kan ik?**)

Die twee hoeven niet gelijk op te gaan. Hetzelfde doel bereiken kost de een nu eenmaal meer werk en moeite dan de ander. Het is de bedoeling dat de leerling zelf de evaluatielijstjes invult en bijhoudt en met de docent bespreekt. Op deze manier ervaart de leerling het verband tussen oefenen en resultaat. Bovendien wordt zo de tekstsoort ‘tabellen lezen en invullen’ op functionele manier getraind.

Op het evaluatieformulier kan de leerling het leestempo noteren waarin hij de tekst hardop gelezen heeft en kleurt hij de sterren in die hij online gescoord heeft. Hem wordt ook gevraagd zelf een oordeel te geven over het resultaat in de kolom ‘ik’. Daarna geeft de leerkracht zijn mening in de kolom ernaast, nadat de leerling voor de klas, het subgroepje of de docent de tekst voorgelezen heeft.

Mogelijke activiteiten wat lezen betreft:

In subgroepen kan geoefend worden met de losse woorden die voorafgaan aan de tekst. Dit zijn woorden die een drempel kunnen vormen bij het lezen van de tekst.

In de klas kan de tekst centraal geprojecteerd worden. Leerlingen kunnen een aantal zinnen hardop lezen en de docent kan een beeld krijgen van de vorderingen. De docent kan hierna tips voor verbetering geven door een passende taak af te spreken, bijvoorbeeld: zorg dat je het verschil tussen *p* en *b* kent (online onder *Klanken*). Het mooiste is als de leerlingen zich spontaan melden voor een voorleesbeurt en dus zelf een inschatting maken van het resultaat dat ze bereikt hebben.

Mogelijke activiteiten wat spreken betreft:

De vragen naar aanleiding van de leesteksten geven stof tot praten in de klas. Accepteer dat de antwoorden nog gebrekkig kunnen zijn en bestaan uit één of twee woorden. Al snel hebben de vragen betrekking op persoonlijke ervaringen van de leerling en kunnen die vragen en antwoorden ook buiten de les gebruikt worden.

Nazeggen van woorden en zinnen met **spraakherkenning**¹. Een woord of korte zin kan gelezen en uitgesproken worden, waarna het woord of de zin wordt uitgeschreven en getoond op het scherm. Het is ook mogelijk de zin of het woord eerst te beluisteren.

Het systeem geeft ook een oordeel over de mate van correctheid. Een groene achtergrond geeft aan dat het gesprokene correct was. Het aantal sterren dat niet gekleurd is, geeft aan dat verbetering noodzakelijk is. De beste realisatie is een groene ondergrond met 3 gouden sterren. Als alle onderdelen gedaan zijn, verschijnt er bovenaan een beoordeling in grote sterren. Die kan de leerling noteren in het evaluatieformulier door de gescoorde sterren in te kleuren. Drie sterren staat voor nul fouten en binnen de tijdslimiet. Per fout gaat er een halve ster af. Indien het tempo niet hoog genoeg ligt gaat er ook een halve ster vanaf. Zo wordt tegelijk gewerkt aan correctheid en snelheid.

In een subgroep of in de hele klas kan verder gewerkt worden aan de online tips, bijvoorbeeld door te tellen, korte zinnestjes en dialoges aan te vullen of uit te spelen, of te werken aan het thematische beeldwoordenboek. Zo krijgen leerlingen te maken met basiszinnen en de meest voorkomende zinsconstructies en vraagwoorden.

¹ De spraakherkenning is op dit moment nog in ontwikkeling en zeker niet perfect. Deze werkt alleen met Google Chrome en veel hangt daarbij af van de kwaliteit van de microfoon en de geluidskaart. Sommige woorden zijn lastig voor spraakherkenning zoals het verschil tussen *kam* en *kan*. Na inspreken worden de woorden uitgetypt. Bij problemen geldt: doe het nog een keer.

Lezen 2

Lezen 2 - Hoe gaat het? - Voorbeeld

Dit is een voorbeeld van een ingevuld evaluatieformulier bij Lezen 2.

Tekst gelezen: *Ontbijt is klaar*

Wat heb ik gedaan?	1 ^e keer	beter	nog beter	best
Tempo lezen	80	90	110	120
Woorden invullen	★ ★ ☆	★ ★ ☆	★ ★ ☆	★ ★ ★
Sleep en maak een zin	★ ☆ ☆	★ ☆ ☆	★ ☆ ☆	★ ★ ☆
Ja, nee, weet ik niet	★ ★ ☆	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
Bingo	★ ☆ ☆	★ ☆ ☆	★ ☆ ☆	★ ★ ★
Luister en typ het woord	★ ☆ ☆	★ ☆ ☆	★ ☆ ☆	★ ★ ★
Luister en typ de zin	★ ☆ ☆	★ ★ ☆	★ ★ ☆	★ ★ ★
<i>Sleep en maak een zin</i>	★ ★ ☆	★ ★ ☆	★ ★ ☆	★ ★ ★
<i>Draaikaarten</i>	★ ☆ ☆	★ ★ ☆	★ ☆ ☆	★ ★ ☆
<i>Werkwoorden</i>	★ ☆ ☆	★ ★ ☆	★ ★ ☆	★ ★ ★

Wat kan ik?	ik		docent	
	ja	nee	ja	nee
Ik ken alle woorden.	✓		✓	
Ik kan alle woorden zeggen.	✓			✓
Ik kan alle woorden typen.	✓		✓	
Ik begrijp de tekst.		✓		✓
Ik kan de tekst goed voorlezen.		✓	✓	
Ik kan de zinnen typen	✓		✓	
Ik kan vragen beantwoorden.	✓		✓	
Ik kan kort vertellen over de tekst.	✓		✓	

Lezen 2 - Hoe gaat het?

Print een leeg formulier uit en vul het in na elke tekst.

Tekst gelezen:

Wat heb ik gedaan?	1 ^e keer	beter	nog beter	best
Tempo lezen				
Woorden invullen	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Sleep en maak een zin	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Ja, nee, weet ik niet	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Bingo	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Luister en typ het woord	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Luister en typ de zin	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆
	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆
	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆
	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆

Wat kan ik?	ik		docent	
	ja	nee	ja	nee
Ik ken alle woorden.				
Ik kan alle woorden zeggen.				
Ik kan alle woorden typen.				
Ik begrijp de tekst.				
Ik kan de tekst goed voorlezen.				
Ik kan de zinnen typen				
Ik kan vragen beantwoorden.				
Ik kan kort vertellen over de tekst.				

Ontbijt is klaar

 Oefen eerst online.

 Lees hardop zonder hulp. Eerst langzaam, dan snel.

het ontbijt	de keuken	het ei	lief	zwart
de thee	koud	het brood	niet	zwaar
drinkt	houdt	helemaal	de dief	de zwaan

 Lees hardop. Lees twee keer.

Ontbijt is klaar

Vader en moeder slapen.

Mert en Samar maken ontbijt in de keuken.

Wat gaan ze maken?

Moeder houdt van thee en ook van kaas.

Vader houdt van koffie en ook van ei.

“Papa! Mama! Ontbijt is klaar!”

Vader drinkt de koffie en moeder drinkt de thee.

Het brood is helemaal zwart.

Mert en Samar zijn heel lief,
maar ontbijt maken kunnen ze
niet.

 Oefenen in de klas

Oefen eerst online. Geef dan antwoord.

Wie maken ontbijt?

Wat maken ze voor moeder?

Wat maken ze voor vader?

Maken Mart en Samar iedere dag het ontbijt?
Kunnen Mart en Samar een lekker ontbijt maken? Waarom niet?

Tips om te oefenen

- Thema's → 15. Horeca → Boodschappen → Zoek 4 soorten fruit
- Thema's → 15. Horeca → Boodschappen → Zoek 4 soorten groente

Samen aan de slag

Je kan de soorten fruit, drank en groente lezen en schrijven. Jij zoekt en leest voor. De ander schrijft. Dan leest je klasgenoot en jij schrijft. Oefen tot je 10 boodschappen uit je hoofd kunt zeggen, lezen en opschrijven.

En jij?

Maak jij ook ontbijt voor je moeder en vader? Of voor iemand anders?
Houdt jouw moeder van koude thee? Jij wel?
Wat drink jij bij het ontbijt?
Eet jij taart bij het ontbijt? Wat eet je dan wel?

Maak de tabel in je schrift en vul in.

Wie?	Wat?
Vader en moeder	Het brood
Samar	De koffie
Zij	_____
_____	_____

Maak 3 vragen met *Wie*. Maak 3 vragen met *Wat*.

Wat gebeurt er?

Nu	Klaar
Vader slaapt.	Vader heeft geslapen.
Vader en moeder slapen.	Vader en moeder hebben geslapen.
Mert maakt ontbijt.	Mert heeft ontbijt gemaakt.
De koffie is warm.	De koffie is koud geworden.
Het brood is wit.	Het brood is zwart geworden.

Wat is er gebeurd?

Maak eerst online. Schrijf dan in je schrift.

Vader en moeder hebben lekker _____.

Mert en Samar hebben ontbijt _____.

Mert heeft koffie _____ voor vader.

Samar heeft eieren _____.

De koffie is koud _____.